



Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.



# FRAMÅT

Pris  
3.50  
per år.

Tidskrift  
Utgifven af Göteborgs Kvinnoförening.

N:o 15.

1886.

1:sta årg.



Distribueras af  
ETTERGREN & KERBER.

GÖTEBORG  
1886.

Tryckt å  
D. F. BONNIERS BOKTRYCKERI.



Sjöförsäkrings-Aktiebolaget

# OCEAN

i Göteborg

afslutar försäkringar mot sjöskador å varor,  
kasko, äfvensom försäkringar mot förluster  
bodmerier, frakter, fraktförskotter, landtransport  
m. m. till billiga premier och på liberala  
vilkor.

Kontor: Lilla Torget N:r 6.



Sveriges fullständigaste  
affär i

**Ullgarn, Tricotage  
och Tappiseri**

med tillhörande egen fabri-  
kation, sysselsättande om-  
kring 500 arbetare.

**Schatteringsfärgeri  
för Ullgarn.**

Årets produktion 600,000 p.  
Smutfri och arsenikfri färgning garanteras.  
Såsom innebörd häraf finnes ofvanstående  
skyddstämpel vidfäst hvarje härfva.

**Strumpsticknings-  
Maskiner**

af mest erkända fabrikat.

Vår omsättning under året circa 200  
stycken. Ägandet af dylik maskin lemnar  
ett säkert lefvebröd och oberoende.

**Aug. Johansson Mark & Co.,**

**Göteborg.**

## LAGER

af såväl de mest eleganta  
som billigaste  
Manufaktur- Mode-  
Hvitvaror,

Sybehörs och Garnera-  
tiklar, Dame- och Bar-  
hattar, Barnkläder,  
Tricotvaror, Bijouteri  
och Galanteri-varor

m. m. m. m. hos

**L. Kaiser & Co.,**

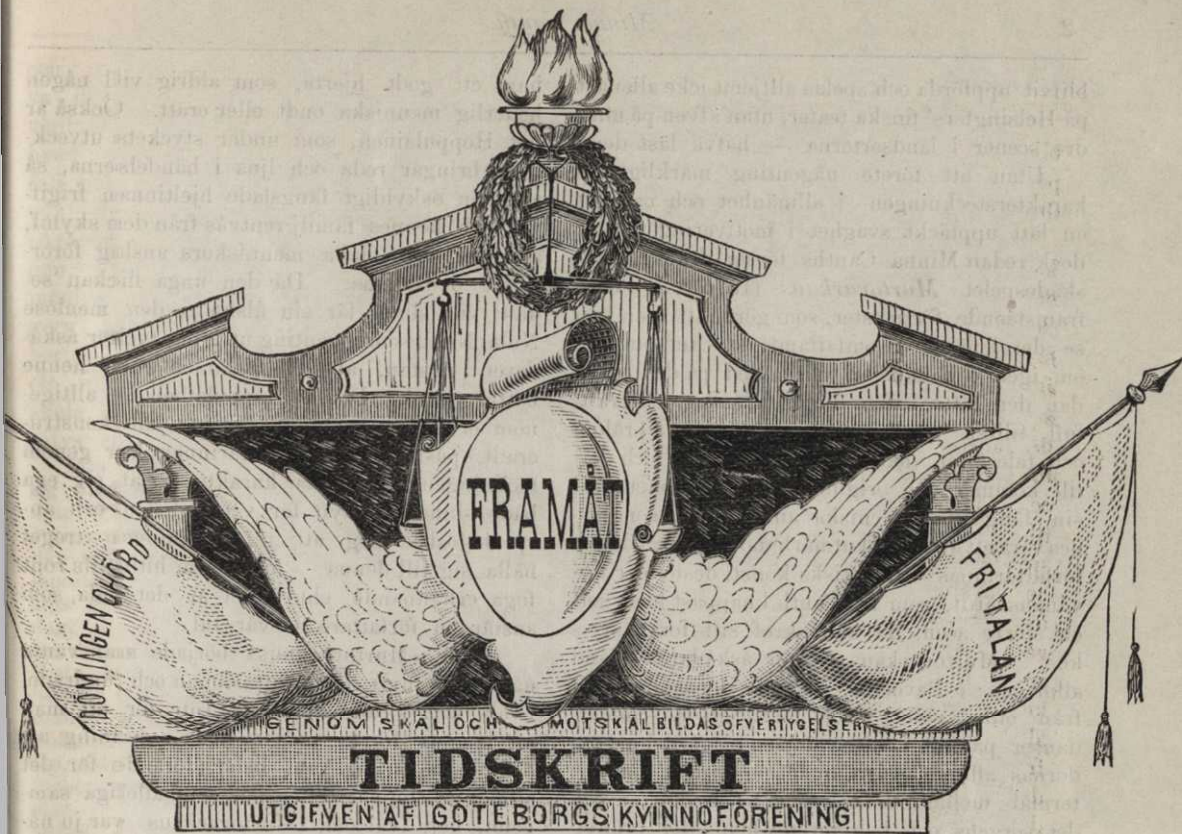
Kyrkogatan 36.

Korsgatan

Filial:

43. Södra Hamngatan 43.





N:r 15.

1 Augusti.  
Första årgången.

1886.

## Minna Canth.

*Bref från Finland.*

Nationalitetsstriden har hos oss under en lång tid hållit tillbaka och utträngt vår tids viktigaste frågor och spörsmål på andra områden, och i sammanhang dermed står äfven det afstannande af all producerande skönliterär verksamhet, vårt land haft att beklaga sig öfver. Sedan nu emellertid den största bitterheten uti nämnda strid har lagt sig, och människornas sinnen så småningom öppnats äfven för andra intressen, ha vi på en kort tid af några år fått bevitna en lifaktighet på det literära området, som enligt mångas mening tyder på rikare kommande dagar. Att en Runeberg skulle komma att gå igen hos oss, i den mening dyrkarne af den gamla goda tiden det önska och hoppas, är föga troligt, men hvad som deremot af det nu uppspirande skriftstället med godt hopp torde kunna väntas är, att detsamma skall

bemöda sig om att göra sig till godo det, som af den store skalden lemnats oss i arf af fosterlandskärlek och af formfulländning i diktningen.

Förut skrefs allt i Finland på svenskt tungomål. Nu hafva vi i bredd med detta vårt finska språk, och då den del af vår unga originalliteratur, som sett dagen på finska, af naturliga skäl blifvit tillsvidare okänd för grannarne på andra sidan Bottenhafvet, skola vi här söka referera något af densamma.

Under loppet af fyra år har den författarinnan, hvars namn står i vår breftitel, skrivit tre stora dramatiska arbeten, och detta — som man sagt — »bakom disken i sin handelsbod».\* Men hon har icke allenast skrivit, utan skrivit väl och med den framgång, att alstren af hennes penna äro kända af så godt som hvar man uti hela Suomilandet. De som icke hafva sett hennes dramatiska arbeten — men det hafva många gjort, ty de ha

\*Efter sin mans, seminariilektorn F. Canths, död flyttade fru Canth till sin födelsestad Kuopio, der hon nu drifver en icke obetydlig handelsrörelse.



blifvit uppförda och spelas alltjemt icke allenast på Helsingfors' finska teater, utan äfven på mindre scener i landsorterna — hafva läst dem.

Utan att förete någonting märkligt uti karaktersteckningen i allmänhet och oaktadt en lätt upptäckt svaghet i motiveringen eger dock redan Minna Canths första drama, folkskådespelet *Murtovarkaus* (Inbrottsstölden), framstående förtjenster, som göra, att man kan se det fem akter omfattande stycket om och om igen och ändå ej blifva led på det. Redan den lätta, lediga dialogen, saftig och kraftfull tillika genom de välvalda ordspråken och talesätten, håller intresset vaket, och dertill kommer den originella kompositionen med sin fängslande sceniska anläggning, som synes vara ett af de mest utmärkande dragen i denna författarinns dramatiska konst; desto mer förvånansvärdt, som fru Canth knappast hade sett en större scen, då hon skref sitt första stycke. »Murtovarkaus» inför åskådaren bland allmogen i Savolaks, visaude densammas lif från olika sidor; ungdomens glada sommar-danser på fältet, de välmående gårdsbusböndernas affärsmässiga underhandlingar om giftermål mellan deras söner och döttrar och det sorgens och bekymrens hem, der bränvinet anstält sin förödelse. Deremellan få vi äfven följa den mäktige trollkarlen Penttula på hans hemliga ströftåg i skogen, ända in uti hans med döds skallar och människoben inredda hemska laboratorium, der han håller de hemliga trädarne af hela nejdens väl och ve i sin mäktiga hand, och der han har mottagning för besökande, hvilka han genom sina besvärjelser och trollformler meddelar bot och siareråd. Denne fruktade profet har dock en svår fiende uti den allestädes närvarande, humoristiske byvagabonden Hoppulainen med sin fiol under armen, sin påse med träskedar och slefvar på ryggen och sin lyckligtvis ofta tomma bränvinsflaska med halsen utstickande från byxfickan. Han är en sådan der personage, som man någon sällsynt gång träffar på i böcker och som stannar kvar i minnet och hjertat för långa tider. Denna sjelfständigt och konsekvent tecknade karakter torde det ock vara, som i främsta rummet gifvit Minna Canths första stycke dess största värde. Denne lättsinnige, småmysande slarf kan aldrig låta bli att spela puts midt i ansigtet på folk och draga streck i beräkningarne för kloka människor. Isynnerhet är den store trollkarlen utsatt för hans skämt och afslöjanden, men i grund och botten har

han ett godt hjerta, som aldrig vill någon hederlig människa ondt eller orätt. Också är det Hoppulainen, som under styckets utveckling bringar reda och ljus i händelserna, så att den oskyldigt fängslade hjeltinnan frigifves och hennes familj rentväs från den skymf, afunden och elaka människors anslag förorsakat densamma. Då den unga flickan sedan vid slutet får sin älskade, den menlöse Nüla (Nils), som ingenting uträttat, tycker åskådaren nästan, att Hoppulainen vore henne bättre värd. Denne Hoppulainen är alltegenom orubbligt sig sjelf, fri från allt konstrueradt, påsmetadt. Författarinnan har genom teckningen af denna karakter visat sig ega både sinne och syn för verkligheten och anspråkslöshet nog att uti teckningen troget hålla sig till denna — något som hitintills rönt föga erkännande, ehuru det är det enda, som anstår en författare af vår tid.

Efter »Murtovarkaus» började man vänta någonting nytt af författarinnan och undrade, hvad som skulle komma. Inte för att man af hennes första arbete hade anledning att befara någonting som helst störande för det allmänna lugnet eller det samhällliga samvetet; nej, tvärtom, »Murtovarkaus» var ju någonting riktigt estetiskt, uteslutande ren konst, menade man. Men icke desto mindre var det, som om någonting legat i luften och hviskat om, att det i alla fall icke stod rätt till med författarinnan, och då kort derefter i dagbladen lästes en uppmaning till landets bildade allmänhet att genom inrättandet af ett kvinnolyceum bereda flickor väg till studier och universitetet, fick man bekräftelse på sina misstankar, ty uppmaningen var under-tecknad från fru Canths vistelseort, Kuopio. Hon var således besmittad af den nya tidens idéer, det var klart, och följaktligen förlorad för den sköna konsten. Man hade inte annat att vänta, än att hon hädanefter skulle inlägga »tendens» i sina skrifter. Men ännu en gång slapp man ifrån den förstörelsebringande tendensen. Finska teatern annonserade nämligen åter ett nytt stycke af Minna Canth; förståsigpåarne gingo oroliga upp för att se det, men kommo lugnade tillbaka, ty allt var ännu som sig borde och världen kunde gå sin gång i godan ro, medan pjesen spelades för fulla hus. Emellertid varade det icke icke länge, förrän ryktet berättade, att ett nytt drama vore i görningen; och under det man förvånade sig öfver, att »människan», med affärsverksamhet, sju barn att uppfostra,



och enka till på köpet kunde hinna skriva ihop det ena stycket efter det andra, väntade man med blandade känslor på hvad det nu skulle bli af. Och proppfull var den gamla skrabbiga Arkadiateatern, när den bebådade »*Työmiehen vaimo*» (Arbetarens hustru)\* skulle gifvas första gången. Man såg der folk af olika färg och mening, och endast en del af den yttersta högern på åtskilliga områden, hade hållit sig borta. Man hade hört, att pjesen skulle vara ett inlägg i en af tidens frågor. Men vi skola här, på det läsaren sjef må döma, söka gifva ett referat af handlingens gång.

Den unge, ståtliga arbetskarlen Risto har gift sig med tjänstflickan Johanna, och under den utanför på gatan samlade folkhopens skral och enträgna: »bruden ut . . . bruden ut!» går ridån upp öfver första akten, som försiggår i bröllopsstugan, der det unga paret tillsammans med sina gäster håller på att roa sig på sin högtidsdag. Under det kaffe intages, pratas och skämtas det öfver allehanda, bland annat öfver, huru Risto kunnat vinna den praktiga Johanna med hennes 600 mark på banken, och huru det i allmänhet går till att männen få sig rika flickor till hustrur, hvarvid filosofen Toppo (Tobias) upplyser, att dertill behöfves blott att »draga de unga flickorna vid näsan — och den konsten är inte stor — ty hvad veta de stackarna om verdens gång? Just ingenting alls.» Efter kaffet börjar värden brådska på med de starkare varorna, och med en omfamning tröstar han sin unga hustru, som vill varna honom, och ber, att hon ej må vara orolig, ty »inte dricker man alla dagar, för det att man smakar litet och gör sig lifvad på sin bröllopsdag.» Och detsamma tycka flickorna med. »Treffigare blir det ju, när gossarne äro litet glada.» Endast bruden har blifvit allvarsam och blir det ännu mer, när hon ser den förhånade stackars tatarflickan Kerttu (Gertud), med öknamnet Homsantuu, emot sin vilja inskuffas på golfvet i bröllopsstugan och blifva föremål för gästernas närgångna skämt och glöser. Brudgummen har vid den i trasor klädda flickans inträdé dragit sig undan bakom mennens ryggar, men hon uppsöker honom genast med sin spejande blick, ber honom stiga fram och utpekar honom såsom den fege bedragaren, den der trolofvat henne och med ed lofvat taga henne till äkta, men sedan gift sig med en annan. Johanna, som icke haft någon aning om sin mans forna förhållande och icke kan tro derpå, besvär honom att rentvå sig, men Risto söker blott att skämta bort allsammans, förklarande sig inte vara sämre än andra: »Kantänka nu den synden, om en man narras litet med vackra flickor, isynnerhet en sådan der stackars sämre en som du, Kerttu; inte behöfver han hafva några allvarsammare afsigter med det.» Gossarne och flickorna skratta åt en sådan toka och vilja drifva ut henne, hvarifrån dock Johanna hindrar dem

och bjuder flickan vara välkommen lika väl som de andra gästerna. Men Kerttu har icke kommit för att s'anna; kastande sin förlofningsring, som Risto gifvit henne, framför hennes fötter, ilar hon ut ur rummet med hotelse om hämd på den trolöse förföraren. Genom det, som händt, är emellertid all glädje försvunnen för bruden, hon rifver krona och slöja af sig, vill bryta med Risto och gå bort. Men detta är lättare sagt än gjordt: de närvarande med tvänne äldre kvinnor i spetsen, hvilka veta, hvad en kvinna anstår, börja förhålla henne, huru hon, »såsom varande det svagare kärilet, bör uti allting sin man underdånig vara.» »Är det på detta sätt, du är din man underdånig,» säger en af dem, »du har nyss lofvat älska honom i nöd och lust, nu är den första nöden kommen på eder, och nu skulle du öfvergifva honom!» Endast Wappu (Walborg) styrker kamraten uti dennas afsigt, men blir af de andra snart nedtystad med epitetet »hedning» och »verldens barn,» hvarefter också Johannas mod brytes och hon suckande medgifver, att det ju »vore en stor synd, om hon skildes från sin man.» Sedan hon på gästernas upmaning bedt sin man om förlåtelse, hvilken denne också gerne ville gifva henne, ty, säger han, »mannen bör ju hafva tålamod med hustruns svaghet.» släpas hon motvilligt åter i dansen, och ridån går ned öfver första akten, medan folkhopan under förstren ropar sitt: »brudea ut!»

Då vi på stadens handelstorg ett år derefter återse det unga paret har det gått nedåt för dem. Mannen har för tillfredsställehet af sina egna njutningar gjort af med sin hustrus sexhundra mark, och äfven det lilla han kan bekväma sig till att förtjena, bär han till utskänkningsstället. Johanna trälar för brödet åt sig, mannen och barnet, men Risto gör för sina enskilda behof anspråk äfven på hennes arbetsförtjenst. Afmagrad och tård af bekymmer, står den unga kvinnan nu der vid ett brödstånd, vägande i handen sitt enmärksstycke, då mannen kommer ut från utskänkningsstället, styr rakt på henne och ber henne taga fram, hvad hon har på sig af småmynt. Hon gör invändningar; ja, de kunna nog vara riktiga, medgifver Risto, »men hit nu bara fort med slanten och ställ inte till spektakel, annars kallar jag på polisen!» Och med marken emellan fingrarne skyndar han segersäll tillbaka till utskänkningsstället. Eländigt är det redan deras lif, men än värre blir det, när Risto i sitt lätt-sinne åter börjar söka tatarflickan Kerttus sällskap. Denna kommer springande till torget, skjutande framför sig sin skottkärra med potåter, som hon bjuder till salu åt folket, och med detsamma är också Risto der, närmande sig henne för att få till stånd försoning dem emellan. Homsantuu, som, kränkt och förnedrad i sin kärlek, känner zigenarblodet sjuda i sina ådror, hotar och afvisar honom, men då han det oakadt vill sätta sig bredvid henne och slå armen omkring hennes lif, tar hon händerna fulla med sand från gatan och kastar honom i ansigtet. Men snart faller hon i förtviflan, då hon ser honom taga sig med handen öfver ögonen; hennes forna kärlek vaknar starkare än någonsin, och hon ropar i folkhopan efter hjälp, hvarvid en klok gumma träder fram, undersöker ögonen och förutsäger, att mannen

\* Som bekant, uppfördes denna pjes i våras i Stockholm. Red:s anmärkn.



kommer att förlora synen, om icke läkemedel genast kan anskaffas. Utom sig öfver att inte ha penningar att skicka till apoteket, börjar den förtviflade Kerttu nu dansa en zigenardans för några tillstädeskomna ungherrar och lyckas dermed inhösta några silfveislantar, hvilka hon lemnar den man, som bedragit henne, men hvilken hon annu emot sin vilja älskar.

I tredje akten finna vi den hemlösa, af samvetsagg jagade, olyckliga flickan, kringirrande i en skogstrakt, dit hon flytt undan människornas hån och skymfningar. Det är natt och månljust. »Hvad skall en sådan olycklig som jag i världen att göra? Snarare ett syndens foster än en Guds skapelse, ett rof för min passionerade, obändiga natur och hjertlösa människors godtycke,» klagar hon, tills hon faller uttröttad ned på mossbädden med de orden: »ingen, ingen, som skulle älska mig!» Här upptäckes hon af en anländande zigenarfamilj, hvars oldtmor efter många förfrågningar uti den hemlösa flickan återfinner sin länge efterspanade dotterdotter. Mormodern berättar nu för Kerttu, huru dennas moder uti sin ungdom blifvit gift med en finsk bonde i trakten, men huru hon, för sin härkomsts skull förhånad och föraktad af hela byfolket, flytt med sitt barn från mannen till sin egen släkt samt sedan dött af sorg, då mannen efter att hafva fått kännedom om hennes tillflyktsort lätit med makt taga barnet ifrån henne. Dryckenskapen bragte fadren från gård och grund, och sin späda dotter lemnade han vind för våg att uppväxa utan huld och skydd, ett rof för sin lidelsefulla natur och världens förförelser. Sittande på en tufva med Kerttus hufvud i sin famn, åhör mormodren sedan i sin tur dennas berättelse och får då veta, hvad hon väl anat, att dotterdottern blifvit bedragen, hvarvid den gamla kvinnans länge närda förbittring och afsky emot kristenheten utbryter: »O, I kristna, hurudana ären I? Det är ingen synd hos er, om en man förför och bedrager en fattig kvinna af lägre stånd och gör henne olycklig för lifvet. Tusende af eder hafva gjort det, men icke bötfällas de eller föras i fängelse derföre. O, I skrymtare och skenhelgon, nog prediken I uti edra kyrkor och sitten andäktiga der, men blott I vänden ryggen till templet, sticker ulfven fram under fårskinnet på eder! Ett är eder lära, ett annat edert lefverne. Så tatterska jag är, säger jag: mig äro dessa människor en styggelse.» Sedan den öfriga familjen gått till hvila i en närbelägen lada, blir Kerttu ännu kvar med sina dystra tankar utanför i skogen, der hon helt oväntadt uppsökes af Risto, som förklarar, att tiden blifvit honom lång derhemma, och att han kommit för att få vara med henne. Besegrad af sin forna lidelsefulla kärlek och ömhet för honom, och då hon får veta, att hans ögon äro sjuka, fattar hon beslutet att följa med zigenarfamiljen för att dansa och sjunga i städerna och byarna och derigenom skaffa underhåll åt den man, hvars ögon hon skadat. »Men tag mig med dig,» föreslår Risto, »så vandra vi ikring tillsammans.» — »Dig — men Johanna då?» — »Åh, på henne går ingen nöd, hon förtjenar nog sitt uppehälle, hon!» — »Ja, men» — tvekar Kerttu — »Var inte rädd, att Johanna skall sakna mig, tackar sin lycka, om hon blott kan slippa mig,» lugnar henne Risto. — »Vara glad öfver att

slippa dig, sin egen man?» — Det kan Kerttu icke fatta, men det är väl så, eftersom han säger det, och så komma de öfverens om att vandra tillsammans. Men först efter en lång strid med mormodern, hvarvid dennas kärlek till dotterdottern slutligen segrar, lyckas Kerttu vinna hennes samtycke till att taga Risto med. Någoting godt anar hon dock inte deraf och hotar Kerttu med att döda den uslingen, om han ännu en gång bedrager henne. — »Bedrager han mig ännu en gång, dödar icke du honom, utan jag,» svarar Kerttu.

I fjerde akten se vi Johanna och Risto i deras hem, der denne ligger utsträckt på sängen, uppmanande hustrun, som sitter med sitt arbete vid vaggan, att gå och låna penningar någonstades åt honom — hvilket Johanna nekar, då hon ju ingen utväg har att återbetala det lånade. Medan Johanna sedan går till fru Wörsky för att höra sig för om vidare inslag till väfven, hon håller på med åt frun, träder supbrodern Toppo in till Risto. De börja först filosofera öfver bränvinstillverkningens konsekvenser: »De som dricka, inte äro heller de onyttiga för samhället, må du tro,» menar Toppo; »nog är det så visligen ordnad för sådana som du och jag. Arbeta vi, så är det bra, men suppa vi, så är det heller inte illa. Skulle det icke finnas bränvinssupare, så fuznes det icke brännerier, funnes icke brännerier, så skulle staten icke få bränvinsskatter. Och hvarmed skulle den då bygga upp skolor och jernvägar? — — — Då jag läste häromdagen i tidningen, huru stor vinst ensamt utskänkningsgarne gäfvu sista året, och huru dessa penningar sedan räckte till läsesalar, folkbibliotek, flickskolor och allehanda goda företag, så visst och sant tänkte jag för mig sjelf: (sjunger) Ingen må klandra drinkaresvennen, drinkaresvennen, drinkaresvennen. Han fyller sin plats som andra, han fyller o. s. v.» Sedan se de sig om i rummet efter något att förpanta på krogen, och då de icke kunna upptäcka något annat, skär Risto af väfven från bommen, och så skynda de ut med tygpacken under armen. Vid återkomsten upptäcker Johanna mannens nesliga gerning och faller i förtviflan deröfver. Fru Wörsky kan komma på ögonblicket, ty hon skulle ju se på väfven. Hvad hjälper det, att den troende Lena Kajsa, som kommit in, försöker uppmana den olyckliga till undergifvenhet, förmanar henne, att »icke så mycket som hon gör sträfva för detta jordiska, utan veta, att det är Gud, som sänder motgången, och att den är bara till för att hon, Johanna, skall vinna lifsens krona i himmelen.» »Ack,» utbrister Johanna, »jag ville gerna nöja mig utan lifsens krona, blott Risto ville sluta att dricka och jag finge mat åt vårt barn!» Detta lösa tal bringar Lena Kajsa ur koncepterna. För att ersätta skadan åt fru Wörsky måste Johanna tillgripa den motbjudande utvägen att vända sig till sin trofaste ungdomsbekante, den ärlige smeden Yrjö (Georg), och hon beder Lena Kajsa gå till honom och anhålla om penninglån. Yrjö kommer sjelf, ber henne icke frukta för Wörskys, utan taga mod till sig, hon har ju intet orätt gjort, och sedan han lagt sin börs i hennes hand går han ut och mötes i dörran af herrskape Wörsky, hvilka, då väfven saknas, öfverhoppa den olyckliga hustrun med anklagelse för stöld och



cärlighet samt hota henne med åtal och fängelse. Då Johanna erbjuder dem penningar för väfven, sammanställa de detta med mannen de mött i dörren och beskylla henne än ytterligare för äktenskapsbrott, hota att låta taga barnet från henne m. m. och lemna henne med skymfordet »sköka.» Detta är mer än den olyckliga förmår bära, hon faller medvetslös ned på golvet, och då hon dertill vid uppvaknandet får höra, att hennes man öfvergifvit henne för att följa med zigenarflickan, blir hon medvetslös igen och lägges sedan i full yrsel på sjukbädden.

Lifvet med zigenarfamiljen har emellertid varit förenadt med mera försäkelser, än Risto var van vid, hvarföre han funnit för godt att återigen bedraga Kerttu, öfverge familjen och återvända till sitt forna hem. Johanna har dött under tiden, och vid sista aktens uppgång se vi Risto i hemmet, öfverläggande med Lena-Kajas om, hvar han skall göra af det moderlösa barnet. Han synes något nedstämd öfver Johannes plötsliga död och öfver tillgreppet af väfven, som måste ha påskyndat hennes slut, men då han på sina frågor om hennes sista stunder får höra, att hon dock sagt, att »Risto ju ändå aldrig slagit henne, såsom många andra män pläga göra,» fattar han åter bättre tankar om sig och menar, att han kanske nu kan vinna någon annan hederlig flicka till hustru. Han skickar derföre till en början Lena-Kajsa med barnet till den afidnas väninna, Wappu, som lofvat upptaga det, och gör sig som bäst sjelf i ordning att följa efter, då dörren saktat uppryckes och Kerttu, zigerarflickan, visar sig i dörren, lekande med en revolver i handen. Risto, som anar oråd, bönfäller om förskoning, varnar och loftar att gifta sig med henne. Men hon står obeveklig och stänger dörren för honom. Toppo, hvilken en stund förut blifvit af Risto skickad till brunnen efter tvättvatten, intrasar derunder i rummet, uppskrämd öfver att hafva sett Johanna ligga lik i lidret, »med ögonen öppna.» — »Lik med öppna ögon betyda intet godt,» utropar Toppo, »ty andra de efter sig kalla.» — »Ja,» upprepar flickan vid dörren: »andra de efter sig kalla,» och med detsamma trycker hon af revolvern mot Risto, som hukat sig ned bakom en kista och läser upp en psalmvers ur minnet, som beredelse till döden. Toppo, som skyndat ut efter hjälp, återkommer emellertid med tvänne poliskonstaplar, just som skottet brinner af. Risto ligger utsträckt bakom kistan, men den skjutande handen har svigtat, störd af de inträdande, och oskadad stiger Risto upp. Han kan nu icke nog prisa Gud, som räddat honom, och »landets lagar, som skydda en för dylika landstrykerskor och mörderskor som denna vansinniga, dåliga flicka,» hvilken han räkat ut för. Han förehåller poliserna att »noga taga vara på henne, att hon må komma till fängelset för att försona sitt brott och sedan bringas till spinnhuset för sitt kringstrykande lif,» och ber poliserna, sedan de allt väl utträttat, komma till utskänknigen på en liten sup. Under samtalet har emellertid Kerttu stigit upp från golvet, på hvilket en af poliserna vid inträdet kastat henne, hon lyssnar på hvad som säges, ger till ett hänskratt, ställer sig framför dem och utropar: »Eder lag och eder rättvisa, ha, ha, ha, dem skulle jag juskjuta!»

Hvarefter poliserna gripa tag i henne och föra henne ut ur rummet. Supbrodern Toppo tycker emellertid synd om henne, försöker beklaga hennes öde och, vändande sig till Risto, förebrår han honom, med orden: »Det är godt för dig att förpassa henne till fängelset för hennes gerning, men tänk på, om du gjort henne —? Under sådant tillstånd säges, att somliga kvinnor lätt råka ur jernvigt.» — »Åh pytt, bara skräp! Kom så gå vi till utskänkningsstället,» säger Risto, och under det de gå ut genom dörren, faller ridån. —

Det var klart, att pjesen skulle slå larm i lägret. Men hvad som inte kunde hindras var, att densamma det oaktadt af en stor del af publiken emottogs med lifligt bifall och höll sig med fulla hus på repertoaren i flera veckor. Det var endast att gjuta olja på elden, då man tog sig för att på det argaste angripa tendensen och författarinnans tillvägagående, hvilket nog försöktes. *Utan att hafva sett stycket* — tryckt var det icke ännu — utan att ämna se det, och förklarande sig »icke vara tilltalad af den dramatiska konsten» uppträdde i pressen en öfver hela landet väl känd person under signaturen A. M. och uttalade sin harm och förbittring öfver »den sedliga förvildning,» det afskyvärda »upp- och nedvändandet af sedliga begrepp och institutioner,» författarinnan i sitt drama vågat lägga i dagen. I all synnerhet var det revolverskottet och Kerttus utrop i slutscenen, — utan hänsyn till de handlande personernas karaktersutveckling och dennas grundbetingelser — hvilka stämplades såsom författarinnans egen slutdom och utan vidare sammanfördes med svafvelsyretheorierna i Frankrike och madame Hugues. Herr A. M. var inte nöjd med, att författarinnan lät lagens dom och straff drabba förbryterskan Kerttu. Han fordrade synbarligen, att förf. skulle hafva dragit försorg äfven derom, att publiken icke hade fått orsak att göra några reflexioner öfver »eder lag och eder rättvisa» och sålunda icke heller fått tillfälle att bevittna, hur Kerttu bemöttes af lagens tjenare, hvilket ovilkorligen måste inge ovilja mot det legera sätt, hvarpå opinionen och samhället behandla Risto och hans gelikar. Herr A. M. anser vidare »onödigt vara att tala om sanning i teckningar af personer och förhållanden i den *realistiska* diktningen» och finner följaktligen i »Arbetarens hustru» idel bottedy och slagg. Risto kallar han »ett besynnerligt kräk,» men bevisar genom sitt sätt att uttala sig öfver en del saker, att hans eget åskådningssätt ganska nära sammanfaller med



just denne Ristos. Alldeles samma ton, som Risto begagnar, då han talar om »flickor aflägrestånd,» anslår herr A. M., då han talar om den olyckliga hustrun och zigenarflickan. »Vi må då hålla till godo,» säger han, »med den menlösa tjenstjungfrun Johanna, som stel af förtviflan, »rycker kronan af sig,» släpas med i kadriljen, endast derföre att hennes Risto varit förlovad och kanske något mera med zigenerskan Kerttu.» Han tillskrifver Johannas sorg och lidande endast »nervsvaghet,» gör sig kvick öfver zigenerskans »kärlek» till Risto m. m. »Hvad vill den arma lagen göra mot dessa älskande tjenstjungfrur, som ej vilja begagna dess skydd, utan hellre dö,» säger han. Det är inte annat än Ristos bekanta: »Nå kan tänka, hvad är det nu för farligt, om en man o. s. v.» . . . som genomgår herr A. M:s kritik af fru Canths stycke. Denna kritik har sin stora betydelse, emedan den är ett uttryck för en hel meningrättning bland våra bildade män och *kvinnor* och är utgången från en, af största delen af landets befolkning högt uppburen och ansedd, gammal man, hvilken genom sitt stora inflytande har makt att göra sin röst till ledare för mångas omdöme — icke allenast i hvad som rör fru Canths stycke, utan äfven dessvärre i förekommande sedliga frågor i allmänhet.

Men, som sagdt, styckets *framgång* kunde dessa utfall icke hämma. »Työmiehen vaimo» har förskaffat sig en fast plats på vår inhemska scen och riktat vår ung finska litteratur med ett värdefullt dramatiskt alster, hvilket icke har blifvit utan erkännande. Utom enskild hyllning har Minna Canth dessa dagar fått emottaga finska Literatursällskapets andra pris för »originalarbeten på finska språket, som höja den finska nationallitteraturens värde.» Redan en gång förut har hon af samma sällskap erhållit offentlig utmärkelse.

Författarinnans vänner hade skrivit och inbjudit henne till Helsingfors vid första representationen af det omtalade stycket, men fingo kort före dess uppförande svar, att hon icke kunnat besluta sig för den långa resan. »Jag var redan så nära att resa,» hette det i brevet, »att hästen stod och väntade utanför min trappa, men så råkade jag tänka, att ett par hundra mark för mitt enskilda nöje» kanhända dock icke vore rätt använda. Likväl då hon senare fått höra och läsa allehanda om sitt »afskyvärda» och »sammällsförvil-

dande» opus, beslöt hon sig, ånyo dertill uppmanad, att resa till huvudstaden, hvilken hon besökte för första gången, sedan hennes namn blifvit bekant. »Minna Canth var så gripen af sitt stycke som trots någon annan,» skrives till oss i ett bref om den representation förf. öfvervar; »vid fjerde aktens slut (der den unga hustrun dukar under) brast gumman ut i gråt och drack vaten ordentligt.» —

Senast har fru Canth varit föremål för olika bedömande i anledning af en tidskriftsartikel, der hon bland annat underkastar sälligheten i våra samhällen en skarp granskning. Utgående från grundsatsen, att folkens styrka, det kommande slägtets andliga, moraliska och fysiska helsa i högsta grad beror af den sedliga grund, på hvilken könnens samlif hvilat, finner förf. ett samhälle, der otukten och sedeslösheten legaliseras och der antalet af försvagade män och kvinnor är i ständigt stigande, vara någonting förskräckligt orätt, sjukt och murket. Att det s. k. kristna samhället upptager och underhåller ett afvikelse-system, hvarigenom en del kvinnor förnedras under djuren och afklädas sin mensklighet — till andra kvinnors skydd — detta är för fru Canth omenskligt och upprörande, och hon vänder sig slutligen i förtviflan till dessa andra kvinnor, utropande: »Huru länge skola vi tåla detta? Huru länge skola vi ingå äktenskap med män, hvilka följas af dessa olyckliga kvinnors förbannelser?» Mot invändningen, att lefvebrödet tvingar många kvinnor att gifta sig, vänder hon sig med följande ord: »Om vi icke kunna få bröd på annat sätt, så må vi ha styrka att dö! Med sanningen eger ingen rätt att dagtinga: hafva vi kärlek till människorna, så äro vi pligtiga att genom våra handlingar resa oss mot ett ondt, som kastar elände och vanära öfver tusenden.»

Då man från kyrkligt håll förklarar kvinnofrigörelsen vara till sin afsigt »uppror emot Guds verldsordning», och att den uti sina följder bringar förderf öfver kvinnan sjelf och hela menskligheten, säger Minna Canth, att sådant åberopande på Guds delaktighet i människornas stadgar är känt från verdens begynnelse. Redan Adam sade: »Kvinnan, som du gifvit mig;» och »när patriarkerne och andra helige män lefde i månggifte (offentligt och ej hemligt som männen hos oss), samt skändade de eröfrade folkens jungfrur, åberopade de sig på Guds bud och hans tillstånd dertill.» Och då man i vår tid icke kan



på annat sätt försvara kvinnans slafveri, finner man på samma utväg, heter det vidare i uppsatsen. — Minna Canth fick naturligtvis återigen känna, att det inte är godt att röra vid det bestående, hon blef bl. a. utpekad som en hedning och en fiende till »kristendomens grundsanningar,» ett omdöme, i hvilket också en hop »kvinnor i landsorten» behagade instämma.

Det berättigade i den sistnämnda anklagelsen torde dock de betvifa, som läst hvad förf. sist skrifvit i *Excelsior*, *Finsk Kvinnoförenings* till julen utkomna kalender. Der ger oss M. Canth början till en berättelse, på hvars fortsättning och utkommande från trycket den läsande allmänheten väntar alla dagar, och hvilken »Framåts» läsare i sinom tid skola få höra talas om.

N.

## Kransbinderskan.

I sommar och höst,  
I vinter och vår,  
I hetta och köld  
Vid vägen hon står,

Och skarorna stanna en stund på sin färd  
Till grafvarnes tysta och ensliga värld.

I vinter och vår,  
I sommar och höst  
Hon ber: »köp en krans!»  
Med klagande röst;

Och barrdoft och skogsdoft de kransarne strö  
På grönskande gräs och på tindrande snö.

Och tåg efter tåg  
Förbi henne far  
Vid klockornas klang,  
Men hon stannar kvar;

Hon ser, hur den blomstrande mön från i går  
I dag vänder åter i svepning, på bår.

Och sörjande dok  
Och bleknande kind,  
De flyga si i kos  
Som sommarens vind,

Men drifvorna smälta och sipporna gro;  
Då bärs hennes krans till den älskades bo.

Och prunkande lögn  
I krusflor och hvitt,  
Och tärande sorg,  
Som gråtitt och stridt,

De dröja och välja med darrande hand  
Guirlander, hon flätat, och kors dem hon band.

Och fin procession  
Med likvagn och prest,  
Och droskan med späd  
Och objuden gäst,

De draga här in på den signade gård,  
Fast en får en krans och den andre en vård.

Och kind, som är röd  
Af vin och af kvalm,  
Och ögon, som läst  
En styrkande salm,

Och mun, som vill räkna, hvad arvet kan bli,  
Med calla och ros och cypress gå förbi.

Men helgdagsbonjour  
Och sidensjalett,  
De ge, hvad de tjent  
Med möda och svett:

Hon får deras sparade slant, och hon ser  
Sin enklaste krans, som på kistan läggs ner.

En gång skall ock hon  
Till grafvarnes stad;  
Hvem flätar väl då  
Af blommor, och blad

Ett kors, en guirland på den torfva, hon får,  
I sommar och höst, i vinter och vår?

Nils Erdmann.



## Vid Beau-Rivage.

Af Stella Kleve.

Det var vid Lac Léman de träffades —  
han och hon.

Hon var smärt och fin, vek i lifvet och fyllig öfver höfterna; hennes öga var ömt och tränande, hennes mun var blid med röda, skälfvande läppar, hennes hår var glänsande och mjukt som silke. Hon älskade varma och starka färger, vinrödt emot crème och bernstensgult mot svart, men sjelf var hon dämpad och deuce. Hon älskade rusande parfymer och stormande, rytmisk fortemusik, hon eldades af stora ord och granna fraser, och när hon tänkte, blandade hon dröm med verklighet, nu med framtid.

En öfverkulturens kvinna med nerver så fina och känsliga som elektriska ledningstrådar, med sinnen så starka och mottagliga,



att förnimmelsen absorberade tanken. Ett barn af blandad race: fadern fransman med sekelgamla, legitimistiska och — parisiska anor; modern polska, ättling af hundra furstar, hvilka alla led efter led kämpat Polens strider, lefvat och älskat vid Varsjavas hof.

Han var amerikan — yankee från hjesan till fotabjället — son af en »selfmade» man. Kraftig och smidig var han, med nerver och muskler som stål. Blond, med gråa ögon, djerfva och skarpa som falkens, ordknapp och snabbtänkt, en handlingens man.

— — — Hon stod på båtbyggan vid Beau-Rivage. Vinden förde tillbaka hennes lätta klädning, så att den ljusblå silkesstrumpan syntes under de fladdrande écrufärgade spetsarne. Den smidiga figuren reser sig fri mot den ljusa luften — alla linier fina och mjuka, alla färger klara och rena.

En ångbåt lägger till; den frustar tungt, släpper ut en tjock, gråbrun rök och kastar vattnet i stora böljor, hårdt plaskande, mot stranden. Solen speglar sig i det blanka mesingsbeslaget på skorstenspipan, skiner på den röda flaggan med det hvita korset, på den högresta amerikanens mörkblå dräkt och den skiftande silkeslöjan kring Stanleyhatten.

Hon såg honom strax, och hans blick mötte hennes. När hon gick öfver landgången, hvilade ännu deras ögon i hvarandra, och han räckte henne handen, då hon steg ombord.

— Merci, monsieur! O — merci!

Sedan sutto de midt för hvarandra på akterdäck. Och tillsammans sågo de på, huru båten drog sin silfverfåra genom det mörkblå vattnet, och huru i öster solen spände ett nät af ljusstrålar öfver vinkullarne och bergen bakom Clarens och Montreux — ett skimrande nät, som, när det skulle följa kustens böjning vid Rhônedalen och dragas ut också öfver de skogklädda Savoyeralperna, förvandlades till en genomskinlig, ljusblå slöja, bredd öfver mörkgrönt sammet. Men i vester, klart belysta, skeno Jurabergens toppar som en rad af hvita perlor mellan den blåa sjön och den blåa himlen.

Det var så strålande vackert och lyckligt omkring dem alltsammans, att hon ovilkorligen smålog, när hans blick åter mötte hennes. Och han förstod leendet och besvarade det. Sedan helsade han alltid på henne, då de möttes.

Och de möttes ofta, snart *mycket* ofta — hvarenda kväll i strandalléen vid Beau-Rivage.

När table d'hôten är slut, och tanten vid kaffet tager sig en siesta i konversationsallongen, då smyger sig Aimée sakta ut på verandan. Och med den långa, ljusa spetslöjan löst virad kring hufvud och skuldror glider hon snabt och ljudlöst in mellan mörka trädgrupper, under platanernas skuggande löftak, — stannar ett ögonblick för att lyssna, eller plocka några doftande *Gloire de Dijon*, som hon vårdslöst sticker in vid barmen — och så i fullt språng ned genom den raka gången, tills — — —

— Jack! — Skyggt, försigtigt kikar hon fram mellan grenarne af den låga hängasken. Skuggan med den brinande punkten kommer närmare.

— Åh, Jack, rökar du?

— Naturligtvis. Hvad skulle jag annars ta mig till? Tiden är minsann lång nog ändå. Seså!

Cigarren trampas ut under en kraftig häl. Den ljusa dräkten slutas tätt intill den mörka. *Gloire de Dijon* blandar sin doft med havannan.

— Aimée — rösten är en liten smula kväfd — mins du, hvad du lofvade?

— Vi skulle ro ut i afton? — — Åh, men vet du — — — det kommer bestämdt att synas på dender långa byggan.

— Åh prat! Men hvarför är du nu också så ljusklädd?

— För det — Hon står med armarne kring hans hals och ser honom skrattande in i ögonen. För det, att det *klär* mig.

Så lätt, så naturligt och otvunget hade hon gifvit sig hän i detta förhållande — glad som ett barn, som kastar sig in i en lek. Aldrig hade de kommit öfverens om någonting, aldrig vexlat några löften — det hade kommit af sig sjelf alltsammans. De hade börjat med mycket förnuftiga och intressanta samtal, gifvit hvarandra förtroenden och utbytt idéer; men sedan han en afton, då de promenerade längs kajen, helt sakta hade kysst henne på halsen strax nedanför örat, utan att hon låtsat om det, så hade de aldeles upphört med att vara spirituella. De skrattade, småpratade — mest om hvarandra eller om dumheter och småsaker. Eller sade de ingenting alls, bara sågo på hvarandra — och smålogo.

Hela kvällarne ströfvade de omkring — kors och tvärs — genom »Le bois» ut på de trånga vägarne, som mellan jemnhöga hvita murar i zigzag slingra sig uppåt vinkullarne.



Ofta kunde det hända, att de gingo in i en eller annan simpel krogstuga, fingo sig ett glas och en flaska af det syrliga hvita vinet, som de sedan drucko ur, sittande på den låga muren. Och när de gingo vidare, läto de glasset ligga vid väggkanten. Ibland gingo de ända bortåt Pandex och Lutry och läto så ro sig hem öfver sjön — sittande tillsammans på akertoften; eller låg han på bottnen med hufvudet i hennes knä och halfslutna ögon, medan hon rufsade om i hans tjocka, blonda hår och gnolade folkvisor från Provence. Och alla de diplomatiska beräkningarne för att obemärkta komma in i hotellet! — öfverenskommelserna för morgondagen, den sista dröjande kyssen, den sista brådslande handtryckningen! Sålunda — lycklig, obetänksam och bekymmerslös växte och mognade deras kärlek på Lémansjöns soliga strand.

— — — Så kom för första gången tanken på framtiden.

— Jack, hvad skall det bli af mig, när vi nu skiljas åt?

Han drog henne tätt intill sig, smekte hennes hufvud och såg henne in i ögonen.

— Skiljas — hvarför skulle vi nånsin behöfva skiljas åt?

Han satt en liten stund med hennes hand i sin och stirrade framför sig. Släpte den litet hastigt och reste sig upp.

— Luften är rå och fuktig i qväll, Aimée. Det är bäst, att vi gå hem.

Han bar henne genom skogen, bar henne på armen som ett litet barn. Hon tryckte sig tätt intill honom med armarne kring hans hals och sin kind mot hans.

Morgonen derpå lemnade portiern ett bref åt Aimée. Der stod:

»Jag reser, Aimée. Jag måste vara för mig sjelf för att riktigt kunna tänka på det vi talade om i går. Senast om en vecka är jag här igen».

Aimée gick i messan hvarenda morgon. När hon kom tillbaka, hade hon floret nedfäldt och röda kanter kring ögonen. Efter middagen smög hon sig icke som förr ned till stranden, hon sträfvade i stället långsamt uppför vägen till Lausanne — den branta, smala la Grotte — och försvann bakom en af de låga dörrarne i den grönklädda muren. Jack såg henne, när han om aftonen kom från bangården i Lausanne och vandrade ned till Ouchy. Han tog märke på dörren och väntade utanför.

Medan han nu stod der med hufvudet mot murens slingerväxter och stirrade ut på den månbelysta sjön, hvilken som en blank silfverskifva syntes öfver de mörka träden — tänkte han åter för hundrade gången de samma tankar, som drifvit honom bort, och som han sedan tänkt om så många gånger. Men nu kunde han ej få dem riktigt rediga och klara längre — mellan dem och honom doko der plötsligt upp ett par smäktande, ömma ögon, fulla af tårar, ett par varma, smärtamt skälfvande läppar, som hviskade böner och spetsades till kyssar. Han kände hennes lena, runda nacke, hennes veka midja, han såg hennes fötter — höghvåldta, silkesklädda — — tills hans minne slutligen förlorade sig i ett brokigt virrvar af småsaker och toiletter, doftande gula rosor mellan silkespetsar, svartröda, purpurblodiga noisetter mot runda mjella skuldror. — — — —

Men så steg en annan bild fram, en, som han väl kände, som följde honom öfverallt, den allraförsta, som bränt sig in i hans erinring — bilden af hemmet der långt borta i vester, den stora staden vid Stilla Hafvets strand, jättepolyphen, som suger blod af en världsdels helsa och ungdom, och som alstrar — guld. Det bullrar och rasslar och hvisslar och hviner derinne, der strömmen böljar fram. Der är larm och skrån och strid — en evig strid för lifvet, tillvaron. — Den brutala styrkan sparkar sig vägen fri, följd af hatfulla blickar från de tusenden, som skjutas åt sidan. Och medan hänsynslösheten firar sin orgie, genljuder luften af de nedtrampades kvidan och förbannelser.

Hvilken råhet, hvilken lumpen snikenhet — hungriga djurs strid om maten! Der lysa blickarne som eldkol i natten — på sin vakt! Hvar och en på sin vakt! — Det gäller att passa på sidokamraten, det gäller att värna sig med tänderna eller gå under.

Men *han* kunde strida för dem begge — taga henne kring lifvet och bära henne på sin venstra arm med bovieknitven lyft i den högra. Han kunde bona in henne i ett lugnt, ljunt rede, i ett hem, mjukt och silkesklädt, dit aldrig en fläkt af det vidriga rundtomkring dem — af lifvet — nådde.

Och likväl! — om der blott kom en enda liten springa i muren, tjänade all hans försigtighet till intet. Luften skulle tränga in — denna förpestade, förskämda luft från de tusen skorstenarne och tusen gränderna. Och den skulle *hon* inandas! — Hon skulle



dö. —

Åhnej, det var icke *det*. — Men det var i alla fall något i dessa fantastier, kring hvilka hans tanke nu så länge irrat i nervös ängslan, i en feberaktig spänning, som utpinade och förvirrade hans själ. Det var detta, som låg under: hans egen motvilliga rädsla för att se henne i hvardagslivets omgifningar. Icke passade hon der — späd och skär som den halföppna rosen, de hundra furstarnas öfverförfinade ättling — — — i denna ram af råhet och förvildning bland kineser och whiskydrinkare, bland de robusta kaliforniskorna med sina pariserklädningar utanpå trasiga underkjortlar och breda, platta fötter i guldbroderade sidenskor — — —. Nej — — nej!

Hon skulle ses i annan dager — mot ljus luft: alla linier fina och mjuka, alla färger klara och rena. Vinden för hennes lätta klädning tillbaka, så att den ljusblå silkestrumpan skymtar under de fladdrande framspetsarne.

— — — Hon skulle ses i ramen af den blåa sjön med alperna i fonden — — kringvärd af sommarens glittrande solljus.

Det var *så* han hade älskat henne — han kunde icke tänka det annorlunda. Han kunde aldrig i evighet glömma, att han sett henne så.

Men de *passade* icke tör hvarandra — nu begrep han det. Mellan dem låg mera än Oceanen, der låg hela Europas gamla värld och Amerikas nya. Den fina, ömtåliga praktblomma Österns tusenåriga civilisation framalstrat, kunde han ej omplantera i Vesterns främmande, ouppodlade jordmån. En kärlek, hur stor och innerlig som helst, täcker dock ej öfver olikheterna i vanor, uppfostran och åskådningssätt, slår ej bro mellan två skilda racer. Det var det främmande, det olikartade, som drog honom till henne, men — det var också *det*, som skilde dem åt.

Luckan öppnades — Aimée kom ut.

När han såg henne der i den trånga muröppningen med sin ram af murgröna och slingerrosor, såg henne stå der så rak, så smärt och smidig i den silfvergrå drägten — armen upplyft för att svepa slöjan kring hufvudet — då, med ens, blossade der åter upp den medfödda brutala lidelsen hos den vilda Vesterns son, han kände ett ögonblick en våldsamt åtrå att — sådan, som hon nu stod der — få taga henne upp i sina armar,

störta med henne ned för den branta vägen — långt, så långt den räckte — tills de nådde det stilla, blåa djupet, han och hon.

Fantasier! — Han kastade cigarren och gick fram till henne.

— Jack! Hon grep hans arm och tryckte sig tätt, tätt intill honom. O, när du nu bara är kommen igen, så bryr jag mig inte om, hvad presten säger — om det är synd eller hvad det är — — — Jack, hur kunde du resa?

Han fångade ett ord bland dessa nästan oartikulerade, hysteriska snyftningar — presten?

Hon blef litet röd och såg till sidan. Ja, presten — — — När du reste, blef jag så förtviflad, någon *måste* jag tala med, någon *måste* trösta mig så — — — der var ingen närmare. Ja, Jack, blif inte ond, vi äro ju så olika.

Han såg ned på henne, smålog vemodigt. Alltför olika, Aimée.

Hon hade också tänkt under dessa åtta dagar, och på tonen och blicken anade hon nu instinktmässigt allt. Hon tittade upp med stora, förskräckta ögon.

— Hvad menar du, säg?

— Jag menar, att vi *måste* skiljas. Nej, icke så, käraste — vi *måste*. Hellre nu, än att det så skulle bli för sent.

Han sade henne det alltsammans — allt, hvad han hade tänkt och begripit, medan han rastlöst vandrade omkring deruppe mellan bergstopparne öfver molnen. — När hon hörde honom, visste hon, att han hade rätt. Hon sade icke emot en enda gång, men hon snyftade stilla med hufvudet mot hans axel.

De gingo genom Ouchy, ned till kajen, följde hamnarmen utåt.

— Så reser jag då i morgon, Aimée.

Hon bara grät öfvergifvet.

— O, att vi skulle komma att tänka på det nu, precis *nu*! Hvarför kunde vi inte fått vara lyckliga några veckor till, några dagar åtminstone? Det hade ju ingenting gjort. Och vi voro så lyckliga.

Han svarade ingenting. Men hans ansigte var blekt af smärta, och hans blick dröjde länge, länge på Lac Lémons vattrade silfveryta, på Valaiseralpernas hvitglänsande toppar, och de låga, i det milda ljuset skyligt förtonande bergen bakom Evian. Denna blick



var hans sista, smärtsamma afsked till den härliga ramen kring deras kärleks sommar-saga.

— Det är förbi, Aimée. Låt mig nu få ro dig hem öfver sjön för sista gången. In-gen ser det.

## När och Fjärran.

**Folkets Tidskrift** är namnet på en ny publika-tion; utgifven af folkhögskoleföreståndaren Teodor Holmberg, och hans fru Cecilia Holm-berg, född Bååth. I sin anmälan angifver sig tidskriften vilja framför allt rikta sin uppmärksamhet åt mera betydelsefulla ting och spörsmål, som vår tid redan i mängd eger och ständigt fram-alstrar, som beröra alla och därför af alla kunna mel intresse omfattas. Tidskriften vill äfven följa folkhögskolors, arbetareinstituts, före-drags-, diskussions-, landtmanna- och ynglingaföre-ningars värksamhet.

Utkommande den 1 och 15 i hvarje månad med ett sextonsidigt häfte, lemnas den för det billiga priset af endast 80 öre för halfår. Nr 1 inne håller:

Anmälan. — *Eva Wigström (Ave)*: Spegelbil-der. — *A. U. Bååth*: Nöjd (dikt). — *Cecilia Holm-berg*: Rosor och flöjtspel. — *Böcker för menige man*. — *J. Vennerholm*: Trumsjuka hos nötkrea-turen. — *Björnstjerne Björnson* på Aulestad. — *Povl Bjerge*: Bref från Danmark. — Diverse.

\* \* \*

**Sedlighetsförening.** Under diskussion inom Studentersamfundet i Kristiania om sedlighets-saken kom äfven på tal, hvad som borde göras för att verka och bevara det sedliga lifvet bland den akademiska ungdomen. Bland medel, som föreslogs, var bildandet af en akademisk förening i syfte att arbeta för sedlighetens sak bland de akademiske medborgarne. På framlagda listor teknade sig omkring 40 medlemmar af de sär-skilde fakulteterna. På ett derefter hållt möte framhölls såsom maktpåliggande för medlemmar-ne att:

1. Förfäkta satsen, att lagen om en sedlig renhet är lika bindande för män som för kvinnor.
2. Söka motarbeta allt opassande tal och osed ligt skämt.
3. Bemöta kvinna med aktning och söka be-skydda henne mot förolämpningar och förnedring.
4. Söka sprida dessa grundsatser bland kam-raterna och bistå hvarandra som bröder.

\* \* \*

**Talan å försummelse att hålla bouppteck-ning.** N. Larsson i Ruda instämde, berättar Afton-bladet, till rådhusrätten i Vestervik sin barn-ns af-lidne sons enka med påstående, att hon, som icke in-nan lagstadgad tid af 3 månader efter dödsfallet låtit förrätta bouppteckning efter mannen, måtte på grund af 9 kap. 5 § ärfdabalken åläggas, att till Lars-son såsom mannens närmaste arfvinge utlemna  $\frac{1}{4}$  af tillgångarne i boet. Detta stämmingspåstående

bestreds af enkan under åberopande af ett mel-lan makarne upprättadt, laga kraftvunnet testa-mente, hvilket genom att tillägga den af makar-ne, som öfverlefde den andra, eganderätt till all boets egendom, fråntagit Larsson arf efter sonen. Det lagrum, hvarpå stämmingspåståendet grunda-des, lyder: »Försummar den make, som efterlefver, att i rättan tid låta uppteckna egendomen, miste fjerdung af allt, hvad den i samfäldt bo eger, och den tage arfvingarne.»

Rådhusrätten och Göta hofrätt ansågo det åberopade lagrummet tillämpligt på förevarande fall, men Högsta domstolen ogillade käromålet, medan Larsson genom omförmälda testamenten fränkants arfsrätt och vid sådant förhållande den rätt, som enligt 9 kap. 5 § ärfdabalken till-kom arfvinge mot efterlevande make, hvilken ej i rätt tid låtit uppteckna egendomen efter den döde, lagligen ej kunde i förevarande fall af Larsson göras gällande.

\* \* \*

**Gymnastik för arbeterskor.** Inom de af mr Maude Stanley stiftade föreningarne Soho-klubben och hemmet för unga arbeterskor har tillfälle till gymnastik en gång i veckan bereds för medlemmarne af nämde föreningar. Omkring 30 unga kroppsarbetande kvinnor samlas hvarje ousdags afton för mottagande af gymnastikunder-visning. Under en nyligen föranstaldt uppvisning, visade sig flickorna redan ha förvärfvat be-tydlig färdighet såsom gymnaster. Ett i sanning efterföljansvärdt exempel, hvilket skulle medföra stort gagn för alla, hvilka på grund af sin sys-selsättning äro dömda till ett stillasittande lif.

\* \* \*

**Den kungliga svenska rättvisan.** Såsom be-kant hade lärarinnorna vid Jönköpings folkskolor yrkat att med afseende å hyresersättning och vedbrand åtnjuta lika förmåner med lärarne. Detta yrkande har af kongl. m:t afslagits.

Men dessa äro, tyvärr, icke ensamme om att med temligen dyr plikt få försona brottet att vara födda kvinnor.

\* \* \*

**Fröken Maria Velleda Farné**, som antagits till lifmedikus hos drottning Margaretha af Ita-lien, har nu äfven blifvit utnämnd till läkare för statens kvinliga telefonister i Rom.

\* \* \*

**Ernesta Paper** har af telegrafstyrelsen blifvit utnämnd till läkare för statens kvinliga telegra-fister i Florence. Hon är gift och omtalas så-som öm och omsorgsfull moder.

\* \* \*

**Striden för Kvinnans i England rösträtt.** Den 15 förra månaden nöll centralkomitén för nationalföreningen för rösträttens utsträckande till kvinnor sitt årsmöte i London under ordfö-randeskap af mrs *Fawcett*, enka efter den liberale ministern Henry Fawcett och sjelf en af kvinno-sakens ifrigaste förkämpar i England. Hon höll ett med lifligt bifall helsadt tal, hvari hon om-talade den framgång, rörelsen vunnit genom förra



årets parlamentsval, och hvilken kulminerat i reformens antagande i andra läsningen. Det nya parlamentet tyckes icke blifva mindre gynnsamt mot frågan och föreningen och dess vänner kunde då hoppas att få se ett snart slut på den långa strid, som de utkämpat. Ett urmärkande drag i den nu pågående valstriden vore den del kvinnorna tagit i den sammna. Några af dessa kvinnor voro home rulers, några Gladstonianer, några konservativa och andra Hartingtonianer. Detta vore ett argument mot dem som påstodo att kvinnorna vid valen alla skulle rusa åt ena sidan. Några kandidater, hvilka icke voro vänner till kvinnofrågan, hade likväl icke försmätt att bedja kvinnor om hjälp vid valen. Om kvinnor ansågos lämpliga att förklara politiska frågor och inverka på valmännen, borde de äfven anses lämpliga att öfva valrätt.

Föreningen hade försökt verka genom att öfvertyga män och kvinnor om, att dess fordringar voro berättigade och förnuftiga. Ibland i motgångens ögonblick hade dock dess medlemmar kunnat tänka, att om någon af dem användt litet dynamit eller afskjutit ett skott i underhuset, skulle nog deras sak gått hastigare framåt. Men de hade icke desto mindre valt den bättre delen och försökt att uppfostra landet och öfvertyga folket, att kvinnornas uteslutande från politiska rättigheter icke vore grundadt på någon rättvisans princip. Tal. trodde, att de lyckats och att de fått landet på sin sida och att det vid behof skulle förklara sig till deras förmån.

Miss Lydia Becker meddelade, att af de 634 parlamentsledamöter, som återvalts till det nya underhuset voro 320 med säkerhet för kvinnornas rösträtt. Mötet var talrikt besökt och bevidstades af en mängd parlamentsledamöter.

\* \* \*

**Barnmorskemöte** hölls i Stockholm den 12, 13 och 14 juni. Representanter af barnmorskekåren hade infunnit sig från Sveriges alla olika provinser. Diskussionen var liflig. Intresset stort. Mötet leddes af fru J. Hedén från Göteborg.

\* \* \*

**I 9:de Svenska publicistmötet** i Stockholm, 8—11 juli, deltog sju kvinnor: *Fru Anna Branting*, Stockholm; *Elise Johnsson*, Norrtelje; frkn. *Lotten von Kræmer*, Stockholm; frkn. *Anna Wahlenberg*, Stockholm; frkn. *Sofia Gumalius*, Stockholm; fru *Hilda Hedvall*, Gefle; frkn. *Alma Åkermark*, Göteborg. Det var första gången något publicistmöte i Sverige räknade kvinliga deltagare.

\* \* \*

**Guisippina Caltani**, praktiserande läkare, höll för kort tid sedan inför vetenskapsakademien i Bologna ett föredrag om *degeneration och missbildningar inom nervsystemet*. Föredraget mottogs med stort bifall och akademien ämnar låta trycka det.

\* \* \*

**Madame Clémence Royer** har blifvit vald till hedersledamot af anthropologiska sällskapet i Paris.

**Fröken Marie Reinde** är sedan någon tid ansvarig utgivare af dagliga tidningen *Bamberger Tageblatt* och sköter sin plats med förmåga och god framgång. Hon är dotter af tidningens förre egare. Kvinnofrågan går sålunda framåt äfven i Tyskland, detta mot kvinnosaken fi. ndtliga land.

\* \* \*

**Föreningen för gift kvinnas äganderätt** firade den 31 maj sitt årsmöte. Vid anställt styrelseval återvaldes hrr S. A. Hedin, frih. B. O. Stockeberg och fru E. Lind af Hageby samt nyvaldes frkn Cedeschöld och prof. Curt Wallis. Till suppleant utsågs fru S. Elworth. Efter årsberättelsens uppläsande vidtog diskussion om *den gifta kvinnans ställning i vårt land*. Major v. Kock inledde den med en öfversigt af kvinnans sociala och rättsliga ställning i Sverige från äldsta tider till våra dagar. Under diskussionen yttrade sig de fleste talarne för den grundsats, som gör sig gällande i den engelska lagstiftningen på detta område, att *äktenskapet ej orsakar någon ändring i äganderätten*.

\* \* \*

**Kvinnans rösträtt.** För att understödja det inom engelska parlamentet framlagda förslaget om utsträckande af politisk rösträtt till kvinnan ingå fortfarande petitioner i mängd. Under januari—maj d. å. hafva ej mindre än 417 petitioner med tillsammans 15,472 underskrifter inlemnats till Underhuset och ej så få till Öfverhuset i sagda ändamål.

**INNEHÅLL:** N. Minna Canth. — *Nils Erdmann*: Kransbinderskan. — *Stella Cleve*: Vid Beau-Rivage. — När och Fjärran.

**RÄTTELSE:** I 4:de strofen af poemet »Kvindelig» nr 14 af Framåt står: lägerbladets lin; läs: bøgerbladets.

Red. af Alma Åkermark.

»FRAMÅT» utkommer den 1 och 15 i hvarje månad. Prenumeration kan ske hos hrr. bokhandlare och genom postverket. Pris: Kr. 3: 50 för år, postarvode 35 öre. Lösnummer: 25 öre. Annonpris: Kr. 20 för hel sida. Del af sida betingar motsvarande del af pris. Annonser mottagas å »Framåts» annonsbyrå, Kungsgatan 60, alla hvardagar kl. 12—1 e. m.

I redaktionsangelägenheter hänvände man sig till Frk. Alma Åkermark, 2:dra Långgatan 40, Göteborg (träffas tisdag och fredag 12—2 e. m.)



## Till redaktionen insänd literatur:

**Lotten von Kræmer:** En Kämpande ande, religiösa dikter. Pris 75 öre. Florence Nightingale, poem, tillagnadt Fredsföreningen. Pris 25 öre. Hållningen tillfaller Dagny, Fredrika Bremerförbundets månaadsblad.

**Dagny.** Dubbelnummer juni—juli har utkommit, innehållande:

*Fredrika Bremer*, Om odödligheten. (Ur ett outfvet bref.) — *Rosamunda*, Samskolefrågans utveckling i Finland. — *Onämnd*, Min trotjenarinna. Poem. — *Stephen*, Sport. Novelette. — *M. H.*, Från forri Amerika. — *M. S.*, Bref från Kristiania. — *Esselde*, Genmåle rörande kvinnans värnpligt inom sjukvården. — *W. J.*, Praktisk välgör-nhet. III. I vad unga flickor kunna göra. — Från Fredrika Bremer Förbundet. Hvarjehanda i kvinnofrågan. — Korrespondensafdelning. Från 'Lärarynnor,' besvadt af Carola. Från K. S. Åbo, besv. af Red:n. Bref från Vän af rättvisa i alla riktningar. — Förningen för gift kvinnas eganderätt.

**Folkets tidskrift n:r 2** innehåller:

Anmälan. *T. Holmberg*: I dagens religiösa frågor. — *Cecilia Holmberg*: Rosor och flöjtspel (forts.). — En hjälte. — Aftonsalm. — Från Amerika. — *Matias Skard*: Bref från Norge. — Från folkhögskolorna.

**För frisindet Christendom n:r 13** innehåller: En Messias efter Jødernes Hjerter. — W. A. Wexels, (Af A. T. Deinboll.)

## Tapeter och Border

i Gyllenläder, Velour, Gobelin och Lincrusta-Walton, dessutom ett rikhaltigt urval tapeter i nya mönster för säsongen, såväl finare som helt billiga, största urvalet på platsen, billiga priser.

## Rullgardiner,

deribland enfärgad grön och blå rullgardinsväf med sjelfupdragande kappor.

Kornischer och Gardinhållare

hos

**J. DAHLANDER & Co.**

Östra Hamngatan 30.

## Göteborgs Enskilda Bank

i Göteborg

**Drottninggatan n:r 11,**

diskonterar inländska vexlar,  
köper och säljer utländska vexlar och mynt,  
utfärdar resecreditiv,  
emottager medel till förräntning å Depositions- samt å Upp- och Afskrifnings-räkning,  
beviljar Kassakreditiver och lån mot godkänd säkerhet,  
försäljer postremissvexlar,  
åtager sig inkasseringar i in- och utlandet,  
samt utför i öfrigt alla vanliga bankaffärer.

Filialkontor i Venersborg, Borås, Strömstad, Kongsbacka och Marstrand.

## Lampor och Lamptillbehör

kupor, glas, veckor, m. m.

Gaskupor och Gasglas

Salongsfotogén (Astralolja)

Rysk Nobelfotogén

Ryska lampglas

till billigaste priser uti

**Oscar Otto Meyer's**

**Lampbutik**

38, Norra Hamngatan 38.



# Framåt.

Göteborgs Kvinnoförenings tidskrift, som utkommer den 1 & 15 i hvarje månad, kostar 1 Juli till årets slut endast

**1 kr. 75 öre.**

Helt år: 3.50; postarvode: 35 öre för helår, 20 öre för halfår; lösnummer: 25 öre.

Prenumeration kan ske å alla postanstalter inom Skandinavien, Danmark och Finland samt i boklådorna.

Tidningen håller sina spalter öppna för uttalande af olika meningar, rörande såvitt kvinnofrågan som öfrige sociala spörsmål, samt innehåller dessutom alster af skönliterära Bidragande äro: Viktor Rydberg, Anne Ch. Edgren, Carl Snoilsky, Anton Nyström, Math. R. Georg Nordensvan, Hellen Lindgren, Ola Hansson, Axel Lundegård, G. af Geijerstam, Ed. Ahlgren, Ave (Eva Wigström), Amanda Kärfstedt, Cecile Gohl, Ellen Fries, Ellen Key, Brag, Helene Nyblom, Claes Lundin, Robinson, Johan Nybom, Oskar Levertin, A. F. Åkerblom, Anna A., Jonas Lie, Kristoffer Janson, Irgens Hansen, Margarethe Vullum, Kristian Gloer, Alvilde Prydz, Herman Bang, U. E. Berner m. fl.

Bidrag af norska och danska författare införas på originalspråket.

**Vidhäftadt annonsblad medföljer som omslag.** Annonsspris 20 kr. för sida; af sida, motsvarande del af pris.

Göteborg i Juli 1886.

**REDAKTIONEN.**

## HEMVÄNNEN

Illustrerad månadsskrift utgifven af **Lars Hökerberg.**

Vald läsning af berättelser, lefnadsteckningar, poesi, populärt vetenskapliga uppsatser, gåtor, charader m. m. allt afpassadt för hemkretsen och försedt med en rikhaltig illustrationsafdelning, som i konstnärligt utförande kan mäta sig med de bästa illustrerade periodiska publikationer i vårt land.

**Billigt pris:** för helt år **2:50**; halft år **1:40**. Prenumeration mottages i bokhandel eller å postanstalt. Fullständig årgång kan ännu erhållas. Profnummer, äfvensom **presentkort för 1886.** (å 2:50) i hvarje bokhandel. **Kartonnerade ex. af årgången 1885 tillhandahållas å 3 kronor.**

**Salomon & Williamson,**

Bosättnings-Magasin,

**Östra Hamngatan 85.**

Lager af:

Porslin, Glasvaror, Nysilfverarbeten m. m.,

till billigaste priser.

**C. J. Lindahl & Co**

Hörnet af Kors- & Kyrkogatorna.

Specialité:

**Klädningstyger.**